

**WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY w KATOWICACH
FILIA w CZĘSTOCHOWIE**

KOBIETY NA ŚLĄSKIM RYNKU PRACY

**analiza statystyczna
2000 - 30.06.2008**

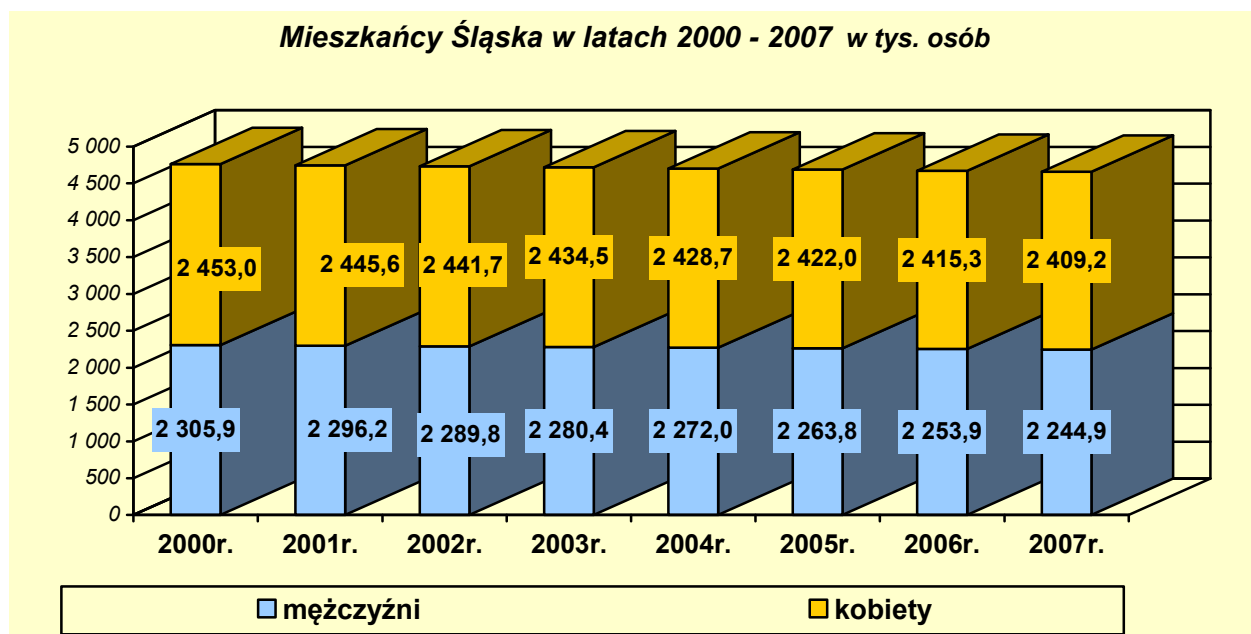
Częstochowa - grudzień - 2008

Sytuacja demograficzna na Śląsku ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji kobiet

Populacja mieszkańców Śląska

Województwo śląskie zajmuje obszar 12,3 km² tj. 3,9% powierzchni Polski (14 miejsce w kraju) i obecnie jest zamieszkałe przez 4,6 mln osób, co stanowi 12,1% ludności kraju (drugie miejsce w kraju). Jest to najbardziej zurbanizowany region Polski (78,4% ludności miejskiej), posiadający najwyższą w kraju gęstość zaludnienia - 377 osób/ km² (kraj: 122 osoby/ km²)¹.

Na przestrzeni lat dwutysięcznych obserwuje się spadek liczebności populacji ludności Śląska zarówno wśród kobiet jak i wśród mężczyzn., co obrazuje poniższy wykres:

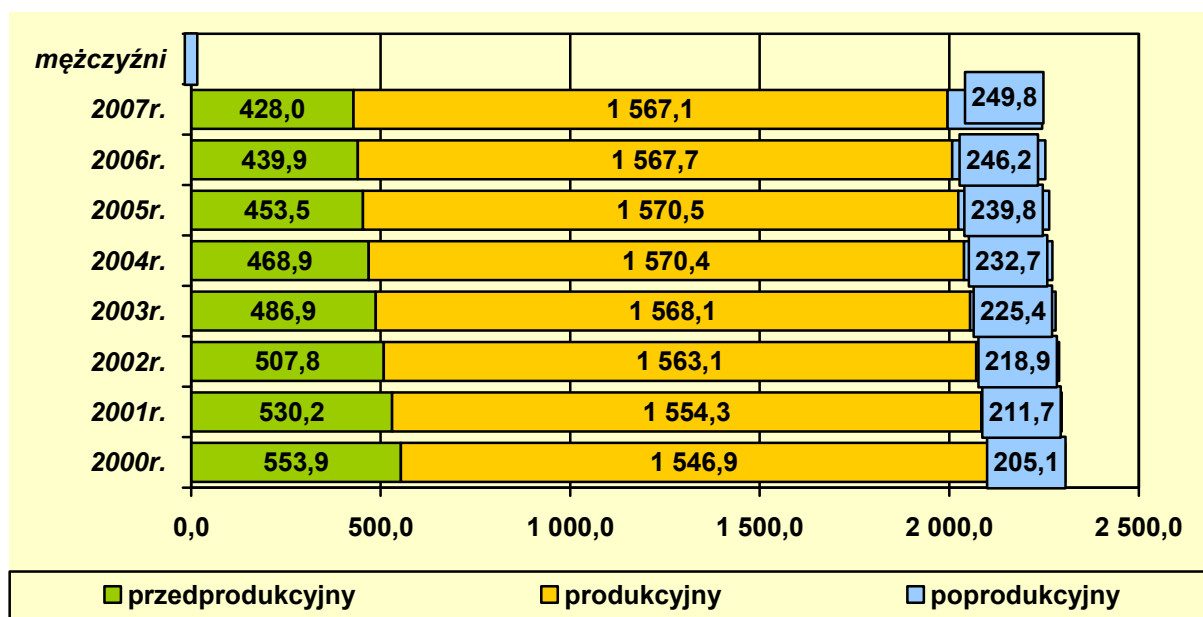
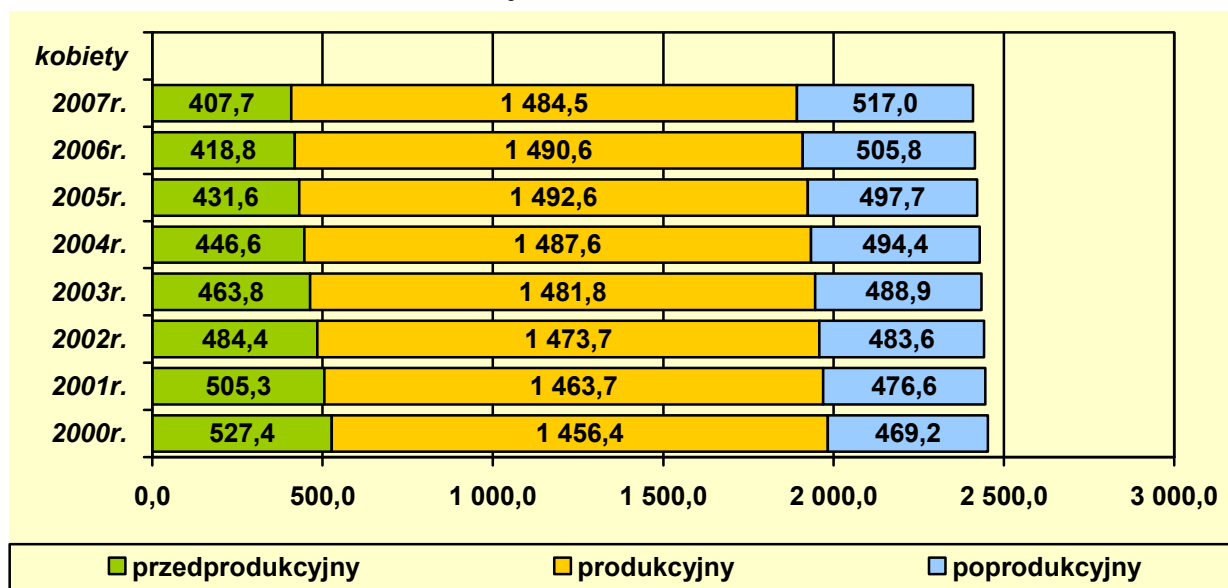
W 2007r. odnotowano spadek liczby mieszkańców województwa o 104,8 tys. osób tj. o 2,2% w stosunku do 2000r., przy czym ten spadek jest większy w populacji mężczyzn (o 61,0 tys. osób tj. -2,7%) niż wśród kobiet (- 43,8 tys. osób tj. - 1,8%).

Wśród ludności Śląska dominują kobiety, które stanowią ponad 51,0% całej populacji, przy czym na przestrzeni ostatnich ośmiu lat ta proporcja zwiększa się nieznacznie właśnie na ich korzyść (o 0,3 punktu procentowego w stosunku do 2000r.).

¹ Źródło GUS www.stat.gov.pl (stan na 31.12.2007r. – bez przeliczenia na podział terytorialny obowiązujący od 01.01.2008r.) wg faktycznego miejsca zamieszkania

Analizując dane statystyczne na przestrzeni lat dwutysięcznych można zauważyć pewne różnice w strukturze ludności wg płci i wieku²:

Struktura ludności Śląska według wieku i płci w latach 2000 – 2007
w tys. osób

W analizowanym okresie można wyróżnić następujące tendencje demograficzne:

– *po pierwsze*

Analizując sytuację demograficzną ludności Śląska w stosunku do 2000r. zwraca uwagę spadek o ponad jedną piątą liczebności osób w wieku przedprodukcyjnym tak wśród kobiet (o 119,7 tys. osób tj. o 22,7%) jak i wśród mężczyzn (o 125,9 tys. osób tj. o 22,7%), niewielki wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym (o 28,1 tys. osób tj. o 1,9% wśród kobiet i o 20,2 tys. osób tj. o 1,3% wśród mężczyzn) oraz bardzo duży wzrost liczby osób

² Źródło GUS www.stat.gov.pl (stan na 31.12.2007r. wiek przedprodukcyjny – ludność w wieku 17 lat i mniej, wiek produkcyjny – ludność w wieku zdolności do pracy; dla mężczyzn – 18 – 64 lata, dla kobiet 18 – 59 lat, wiek poprodukcyjny – ludność w wieku: mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej)

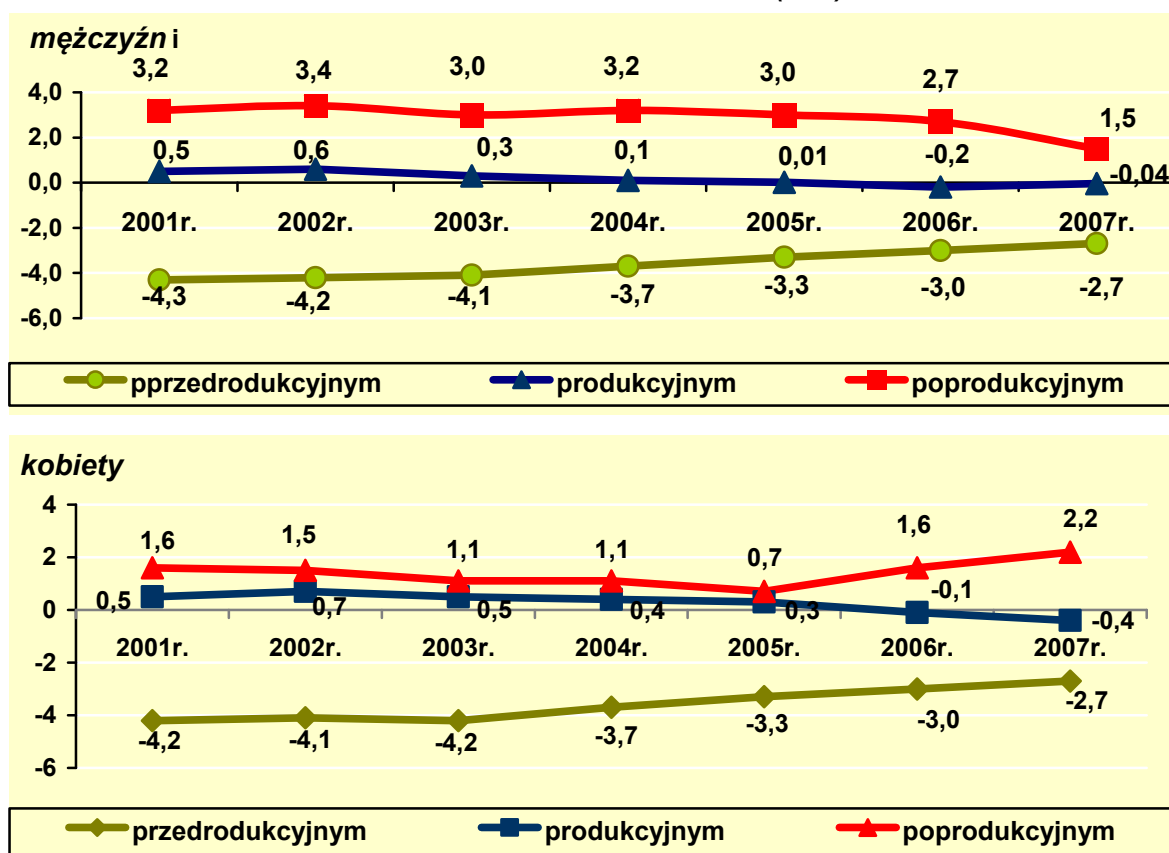
w wieku poprodukcyjnym – o 47,8 tys. osób tj. o 10,2% wśród kobiet i o 44,7 tys. osób tj. 21,8% wśród mężczyzn

– *po drugie*

W analizowanym okresie, obserwujemy spadek liczebności populacji kobiet i mężczyzn w wieku przedprodukcyjnym, chociaż od 2004r. tempo spadku jest mniejsze. Równie zauważalna jest tendencja wzrostu liczebności osób w wieku poprodukcyjnym tyle, że wśród mężczyzn tempo wzrostu jest na ogół wyższe niż wśród kobiet (oprócz 2007r., w którym tempo wzrostu liczebności mężczyzn było niższe o 0,7 punktu procentowego) przy jednoczesnym jego wyhamowywaniu. Natomiast wśród kobiet tendencja wzrostu od 2005r. nabiera coraz szybszego tempa.

Z kolei wśród osób w wieku produkcyjnym odnotowuje się wzrost ich liczebności do 2005r., a od 2006r. rozpoczyna się jak na razie niewielki spadek liczebności zarówno kobiet jak i mężczyzn w tym wieku.

Tempo wzrostu populacji mieszkańców Śląska według wieku i płci w latach 2001 – 2007 (w %)

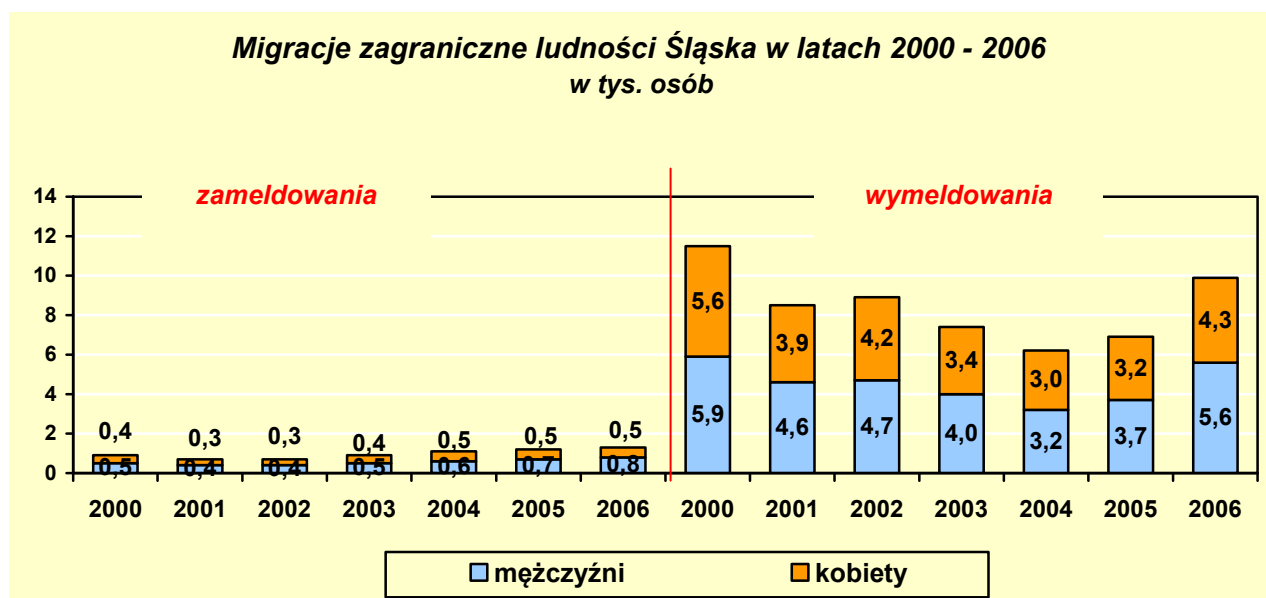
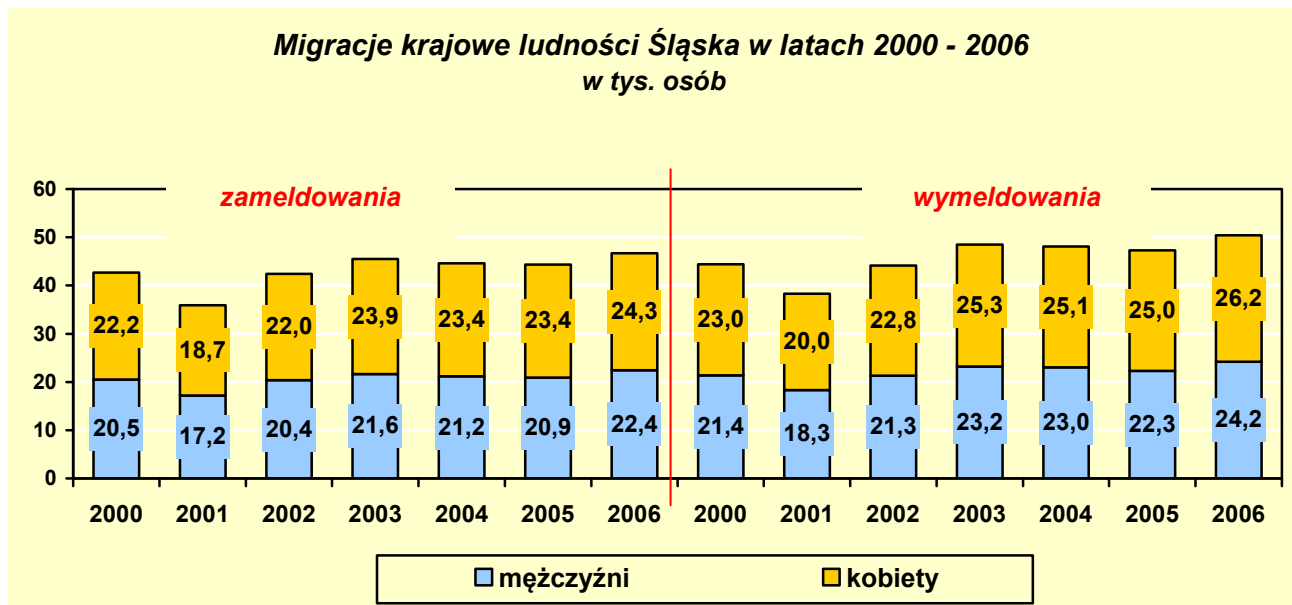

– *po trzecie*

Z danych wynika, że społeczeństwo Śląska starzeje się, maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym a rośnie liczebność populacji w wieku emerytalnym. Według prognozy demograficznej GUS na lata 2008 – 2035 ta tendencja będzie nabierać coraz większego tempa, a 2009r. będzie pierwszym, w którym w liczbach bezwzględnych, spadek liczby osób w wieku do 17 lat (– 15,9 tys. osób) będzie niemal taki sam jak przyrost liczby osób w wieku emerytalnym (15,3 tys. osób). W następnych latach szybciej będzie przyrastać liczba osób w wieku poprodukcyjnym i wolniej spadać liczba osób młodych do 17 roku życia.

Migracje wewnętrzne i zewnętrzne ludności Śląska w latach 2000 – 2006 według płci

Na zmniejszanie się liczebności mieszkańców Śląska mają wpływ zarówno czynniki demograficzne, w tym m.in. ruch naturalny ludności (w analizowanym okresie przyrost naturalny ludności jest ujemny i wynosi od - 3,7 tys. osób w 2000 r. poprzez - 6,4 tys. osób w 2003r. do - 3,9 tys. osób w 2007r.)³ oraz migracje zewnętrzne (zagraniczne) i wewnętrzne (krajowe). Według danych GUS⁴ mobilność Ślązaków wygląda następująco:

Z danych wynika, że bez względu na płeć migrantów, migracje krajowe są zdecydowanie popularniejsze od zagranicznych, ale ich saldo, podobnie jak migracji zagranicznych, jest ujemne wśród obu płci. Oznacza to, że więcej osób wyjeżdża ze Śląska niż do niego przyjeżdża.

Zwraca uwagę również fakt, że większą mobilnością w przypadku wyjazdów zagranicznych wykazują się mężczyźni (prawdopodobnie najczęstszym motywem wyjazdów jest poszukiwanie pracy – w 2006 r. „za pracą” wyjechało o 1,3 tys. mężczyzn więcej niż kobiet, a w 2000 r. ta

³ Źródło GUS www.stat.gov.pl

⁴ Źródło GUS www.stat.gov.pl (nie ma danych za 2007r. z tego zakresu)

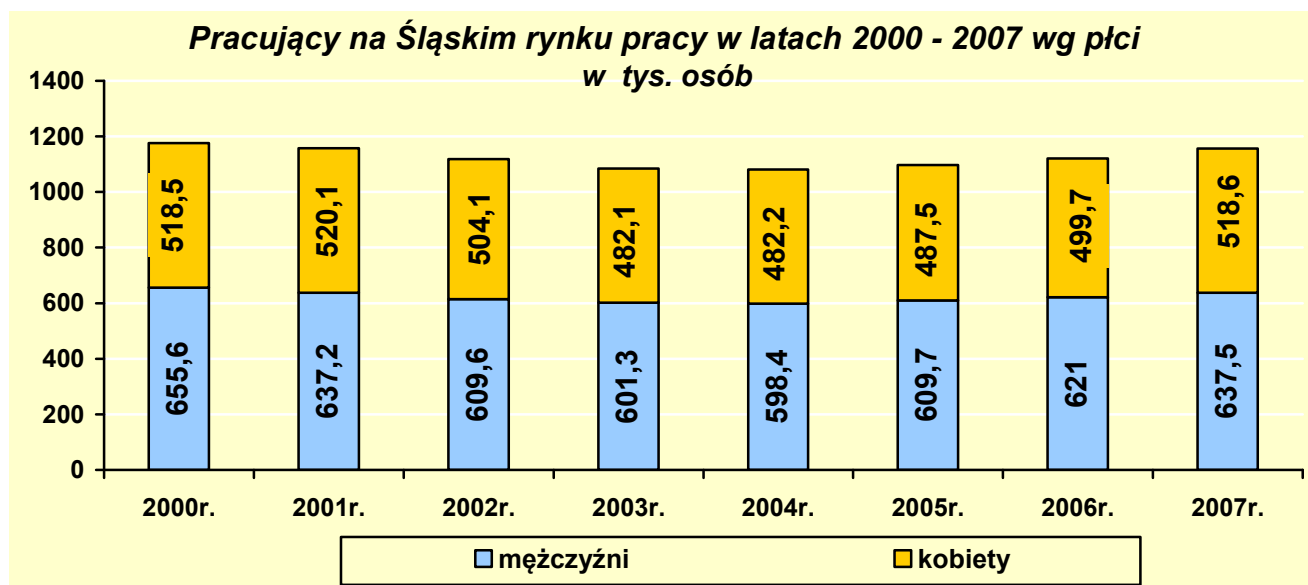
różnica wynosiła 0,3 tys. osób). Z kolei kobiety wolą zmieniać miejsce pobytu pozostając nadal w granicach Polski (w 2006 r. poza granice województwa wyjechało o 2,0 tys. kobiet więcej niż mężczyzn, a w 2000 r. ta różnica wynosiła 1,6 tys. osób na korzyść kobiet).

Sytuacja na śląskim rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji kobiet

Pracujący na wojewódzkim rynku pracy⁵

Rynek pracy tworzą te osoby, które oferują miejsca pracy, czyli pracodawcy, osoby, które korzystają z tej oferty, czyli pracują na istniejących stanowiskach pracy i te osoby, które mimo gotowości do podjęcia pracy nie podejmują jej z różnych względów. Są to przede wszystkim osoby bezrobotne i poszukujące pracy zarejestrowane w urzędach pracy (również osoby niepełnosprawne i renciści). W niniejszej analizie, śląski rynek pracy jest rozpatrywany od strony osób pracujących i osób bezrobotnych.

W analizowanym okresie na Śląsku obserwuje się amplitudę spadku i wzrostu liczby osób pracujących, tak mężczyzn jak i kobiet. W latach 2000 – 2004 następuje zdecydowany spadek liczby osób pracujących, przy czym najmniej osób pracujących odnotowano w latach 2003 – 2004. Od tego momentu zaczyna się powolny wzrost liczby osób pracujących, chociaż w 2007r. liczba pracujących nadal nie osiągnęła poziomu z 2000r. i była niższa o 19,8 tys. osób, tj. o 1,7%.

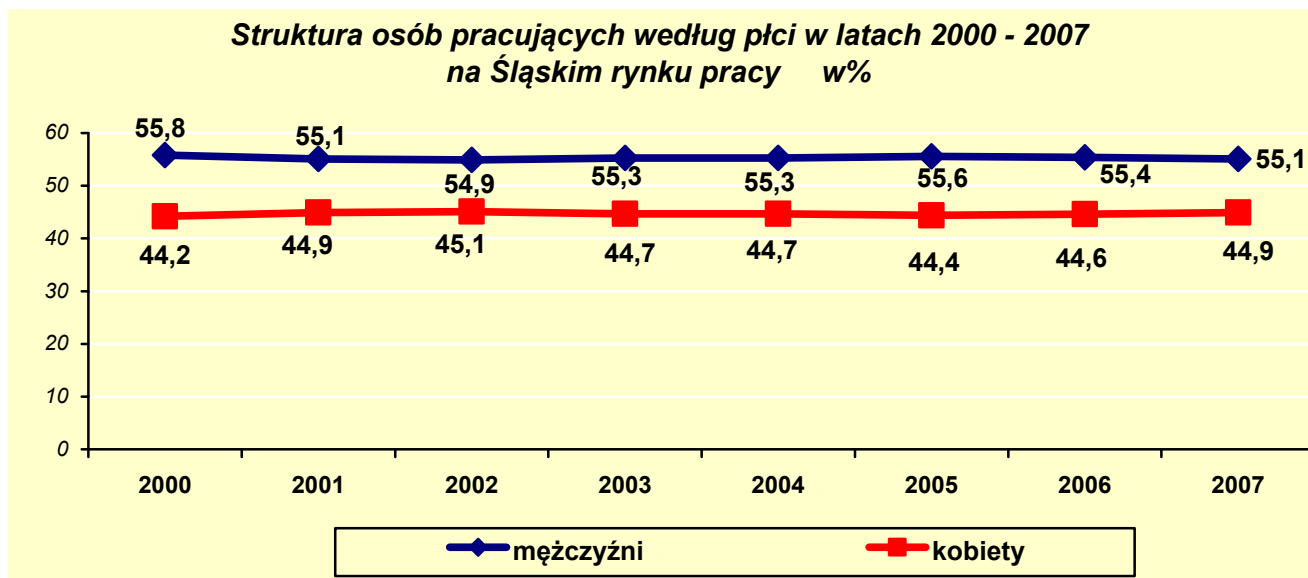

Zmienia się struktura osób pracujących według płci, chociaż w analizowanym okresie mężczyźni cały czas stanowią ok. 55,0% tej populacji, przy czym ich udział w całej grupie pracujących stale spada (o 0,7 punktu procentowego w stosunku do 2000 r.), oprócz lat 2003 – 2004, kiedy utrzymuje się na stałym poziomie. Natomiast odsetek pracujących kobiet kształtuje się nieco inaczej. W latach

⁵ Źródło GUS www.stat.gov.pl Analizy zmian dokonano w odniesieniu do kategorii „ Pracujący w głównym miejscu pracy” Według faktycznego miejsca pracy (dla lat 1995-2003), według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.); Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób (od 2000 r.); W 2002 roku dla gmin miejsko-wiejskich sporządzane jest jedno sprawozdanie, brak informacji dla części miejskiej i części wiejskiej; Dane bez SOF, duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie, pracujących w gospodarstwach indywidualnych. Obowiązuje w latach: 1995 – 2007

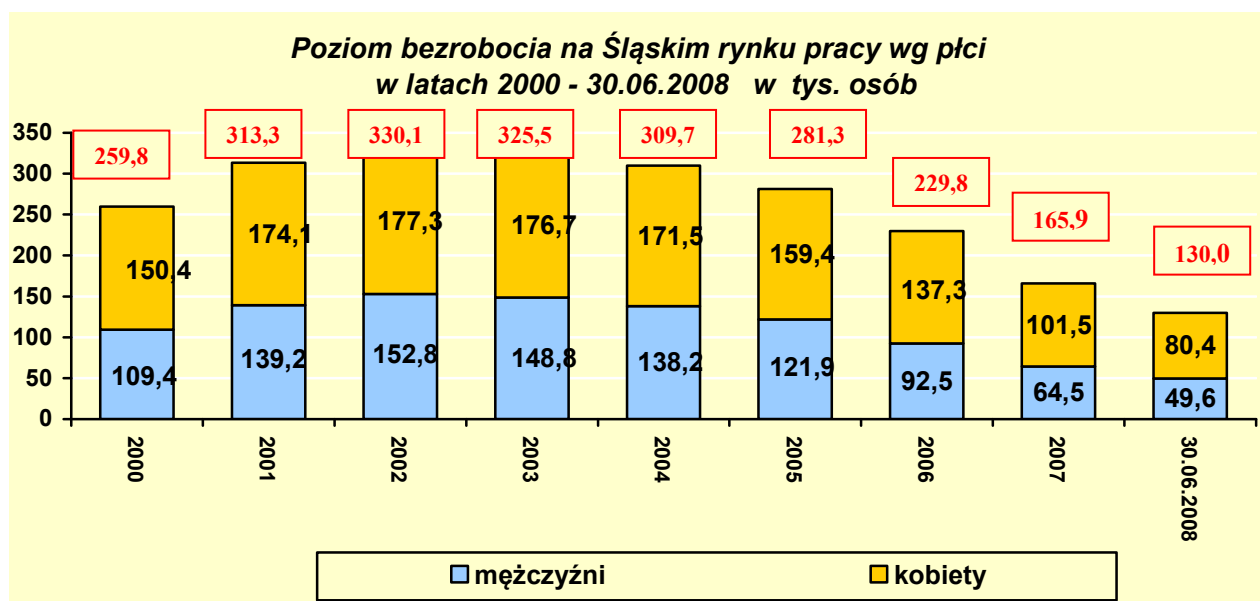
W opracowaniu nie wzięto pod uwagę danych dla pracujących łącznie z rolnictwem indywidualnym, ponieważ udział mężczyzn i kobiet w populacji pracujących łącznie z rolnictwem indywidualnym jest podobny do rozkładu ogólnego a dla 2007r. brakuje danych o liczbie pracujących łącznie z rolnictwem indywidualnym.

2000 - 2002 udział kobiet w tej populacji rośnie (o 0,9 punktu procentowego w stosunku do 2000r.), w latach 2003 – 2004 utrzymuje się na tym samym poziomie, a od 2005 r. obserwuje się stały wzrost liczby pracujących kobiet (o 0,5 punktu procentowego w stosunku do 2005r.), który jest również wyższy o 0,7 punktu procentowego w stosunku do 2000 r. Wynika z tego, że jesteśmy na Śląsku świadkami początku bardzo powolnego wyrównywania różnic zatrudnieniowych między płciami. Świadczy o tym również fakt zmniejszających się dysproporcji między odsetkiem pracujących mężczyzn i kobiet wśród całej populacji pracujących – od 11,6 punktów procentowych w 2000r. poprzez 10,6 punktów procentowych w 2004r. do 10,2 punktów procentowych w 2007r.

Bezrobotni na wojewódzkim rynku pracy

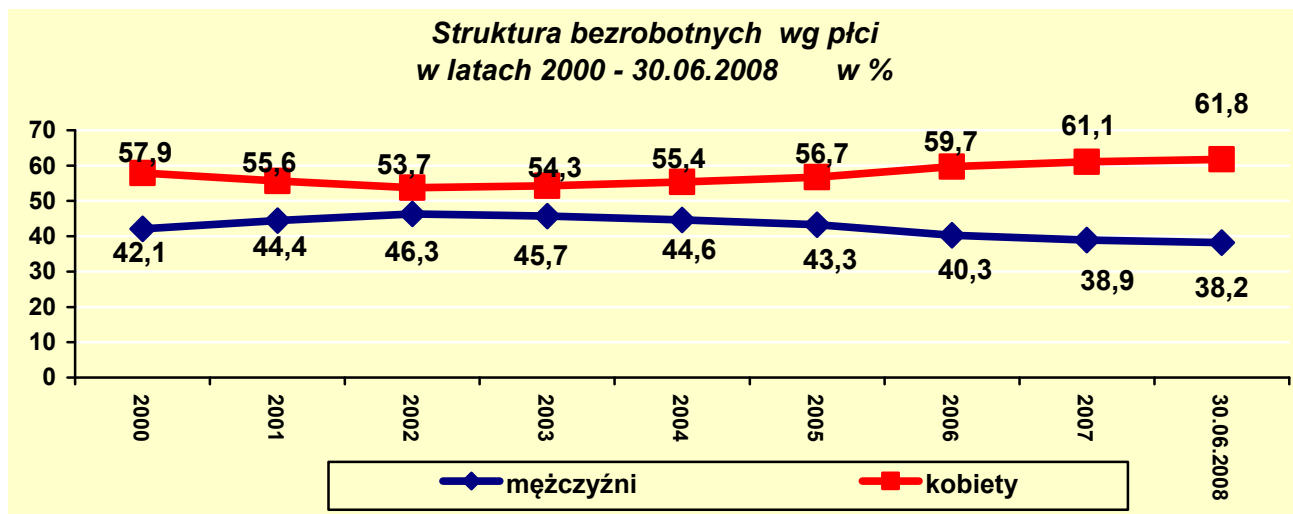
Poziom bezrobocie w dużej mierze zależy od koniunktury gospodarczej. Im korzystniejsza koniunktura i wyższy wzrost gospodarczy, tym większa liczba miejsc pracy i osób pracujących, a mniejsza liczba osób bezrobotnych i pozostających bez pracy. Dlatego w analizowanym okresie spadek poziomu bezrobocia następuje niemal dokładnie w tych samych latach, w których wzrasta liczba osób pracujących.

Stąd w latach 2001 – 2004 obserwuje się wzrost poziomu bezrobocia zarówno wśród kobiet jak i wśród mężczyzn, przy czym jego apogeum następuje w latach 2002 – 2003. W następnych latach poziom bezrobocia zdecydowanie spada, a na koniec czerwca 2008 r. liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy województwa śląskiego jest już o 129,8 tys. osób tj. o 50,0% niższa niż w 2000 r. Wynika z tego, że poziom bezrobocia w perspektywie długofalowej maleje szybciej, niż rośnie liczba osób pracujących. Dlaczego tak się dzieje? Na tak powolny wzrost zatrudnienia na Śląsku na pewno mają wpływ czynniki demograficzne, a w tym przede wszystkim starzenie się populacji i tym samym kurczenie się zasobów pracy, czynniki migracyjne – więcej ludzi wyjeżdża ze Śląska niż do niego przybywa oraz czynniki związane z rozwojem technologicznym (praca maszyn zastępuje pracę rąk). Jednocześnie umocnienie spadkowej tendencji bezrobocia wynika ze zwiększenia zapotrzebowania na pracowników ze strony przedsiębiorców w warunkach korzystnej koniunktury gospodarczej, ale również ma związek z nasileniem wyjazdów do pracy za granicę i poza województwo.

Bezrobotne kobiety

Można powiedzieć, że struktura osób bezrobotnych według płci jest „odwrócona” w stosunku do struktury osób pracujących, ponieważ w przypadku pracujących większość stanowią mężczyźni, a w przypadku bezrobotnych większość stanowią kobiety. Ich udział w populacji bezrobotnych od 2002 r. stale rośnie, osiągając 61,8% na koniec czerwca 2008 r. i jest wyższy nawet w porównaniu z 2000 r. (o 3,9 punktu procentowego). Z kolei udział mężczyzn w populacji bezrobotnych wykazuje tendencję spadkową od 2002 r., a ich odsetek na koniec czerwca 2008r. jest niższy o 3,9 punktu procentowego w porównaniu do 2000 r.

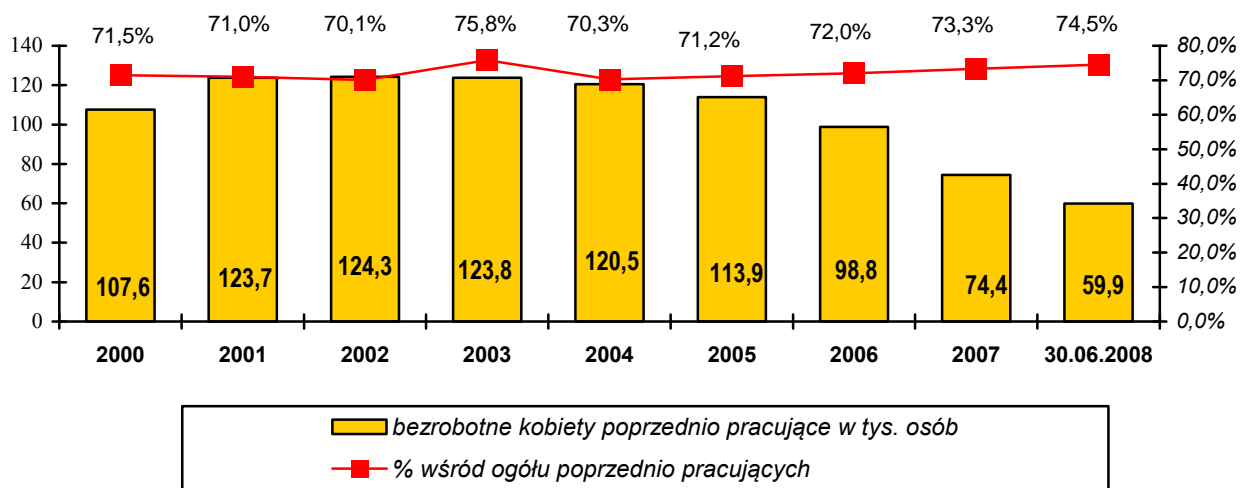

W populacji bezrobotnych, na jednego mężczyznę przypadają ok. 2 kobiety, w przeciwieństwie do populacji osób pracujących gdzie, co drugi pracujący jest mężczyzną..

Zarówno w całej populacji bezrobotnych jak i w populacji bezrobotnych kobiet, większość stanowią osoby, które dotychczas pracowały. Ich udział stale rośnie – o 3,0 punkty procentowe w stosunku do 2000 r., chociaż liczba zarejestrowanych kobiet maleje (o 47,7 tys. osób w stosunku do 2000 r.).

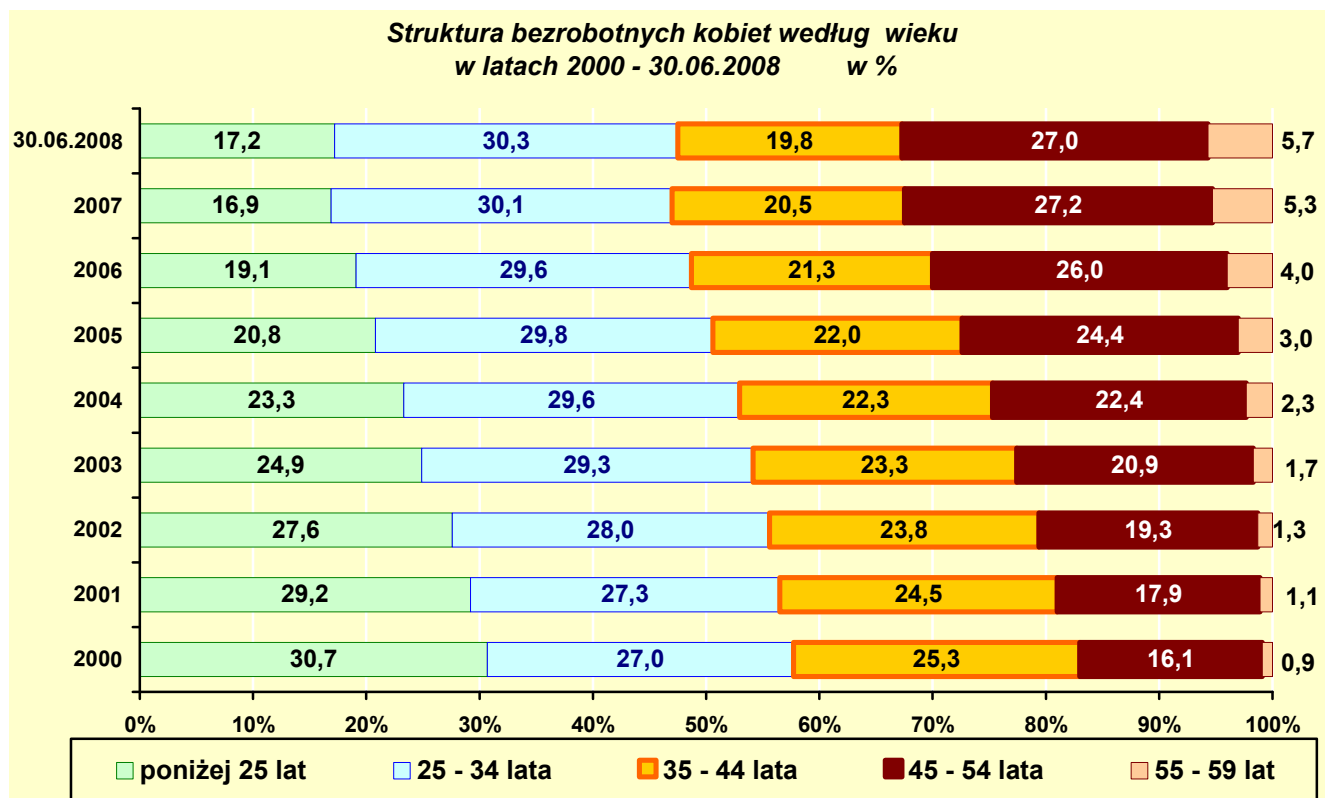
Bezrobotne kobiety poprzednio pracujące w latach 2000 – 30.06.2008

Te dane statystyczne wskazują na dużo trudniejszą sytuację kobiet na śląskim rynku pracy. Zaledwie co szósta kobieta w wieku produkcyjnym jest osobą pracującą (co piąty mężczyzna). Jednocześnie kobiety stanowią większość wśród osób bezrobotnych, a ich udział w tej populacji nadal rośnie. Dlatego sytuacja bezrobotnych kobiet zostanie szczegółowo omówiona w dalszej części analizy.

według wieku

Interesujące są tendencje obrazujące zmiany w strukturze bezrobotnych kobiet według wieku:

W stosunku do 2000 r. odnotowuje się wzrost udziału bezrobotnych kobiet w następujących kategoriach wiekowych:

- 25 – 34 lata – o 3,3 punktu procentowego
- 45 – 54 lata – o 10,9 punktu procentowego
- 55 -59 lat – o 4,8 punktu procentowego.

Z kolei w pozostałych kategoriach wiekowych odnotowuje się spadek udziału bezrobotnych kobiet w następujących kategoriach wiekowych:

- 18 – 24 lata – o 13,5 punktu procentowego
- 35 – 44 lata – o 5,5 punktu procentowego.

Generalnie w latach 2000-2008 w zbiorowości bezrobotnych pań obserwujemy spadek udziału kobiet w wieku mobilnym (poniżej 44 lat) oraz zdecydowany wzrost udziałów kobiet w wieku średnim (45-54 lat) oraz przedemerytalnym (powyżej 55 lat).

Do tego dochodzi stały wzrost udziału kobiet we wszystkich kategoriach wiekowych osób bezrobotnych, co obrazuje poniższa tabela:

stan na koniec okresu sprawozdawczego

Wyszczególnienie		2000r.	2001r.	2002r.	2003r.	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.	30.06. 2008r.
15 – 17 lat ⁶	Ogółem	22	11	6	2	1	-	-	-	-
	Kobiety	8	4	2	1	1	-	-	-	-
	Udział % kobiet w ogółem	36,4	36,4	33,3	50,0	100,0	-	-	-	-
18 – 24 lata	Ogółem	83 645	95 709	95 962	85 331	74 821	59 769	43 134	27 122	21 081
	Kobiety	46 210	50 857	48 855	43 749	40 053	33 166	26 262	17 171	13 790
	Udział % kobiet w ogółem	55,2	53,1	50,9	51,3	53,5	55,5	60,9	63,3	65,4
25 – 34 lata	Ogółem	63 818	78 882	85 491	88 145	85 003	77 172	61 795	44 636	35 341
	Kobiety	40 643	47 544	49 745	51 804	50 672	47 422	40 645	30 570	24 389
	Udział % kobiet w ogółem	63,7	60,3	58,2	58,8	59,6	61,4	65,8	68,5	69,0
35 – 44 lata	Ogółem	63 193	73 728	74 243	71 450	65 394	58 711	46 714	32 295	24 605
	Kobiety	38 063	42 659	42 219	41 195	38 254	35 036	29 225	20 776	15 954
	Udział % kobiet w ogółem	60,2	57,9	56,9	57,6	58,5	59,7	62,6	64,3	64,8
45 – 54 lata	Ogółem	44 268	58 479	66 151	70 606	72 152	70 548	61 583	46 052	35 553
	Kobiety	24 170	31 184	34 198	36 873	38 537	38 898	35 697	27 637	21 711
	Udział % kobiet w ogółem	54,6	53,3	51,7	52,2	53,4	55,1	58,0	60,0	61,1
55 – 59 lat	Ogółem	3 963	5 391	6 983	8 474	10 645	13 074	14 333	13 396	11 314
	Kobiety	1 294	1 846	2 332	3 039	3 943	4 861	5 528	5 385	4 552
	Udział % kobiet w ogółem	32,7	34,2	33,4	35,9	37,0	37,2	38,6	40,2	40,2

Panie dominują w większości grup wyodrębnionych ze względu na wiek. Jedynym przedziałem wiekowym, w którym kobiety stanowią mniejszość (ale o tendencji rosnącej) jest przedział od 55 do 59 lat.

⁶ Od 2005r. zgodnie z Ustawą o zatrudnieniu i instytucjach rynku pracy z 2004r. z późniejszymi zmianami nie zbiera się danych dotyczących osób w wieku 15 – 17 lat.

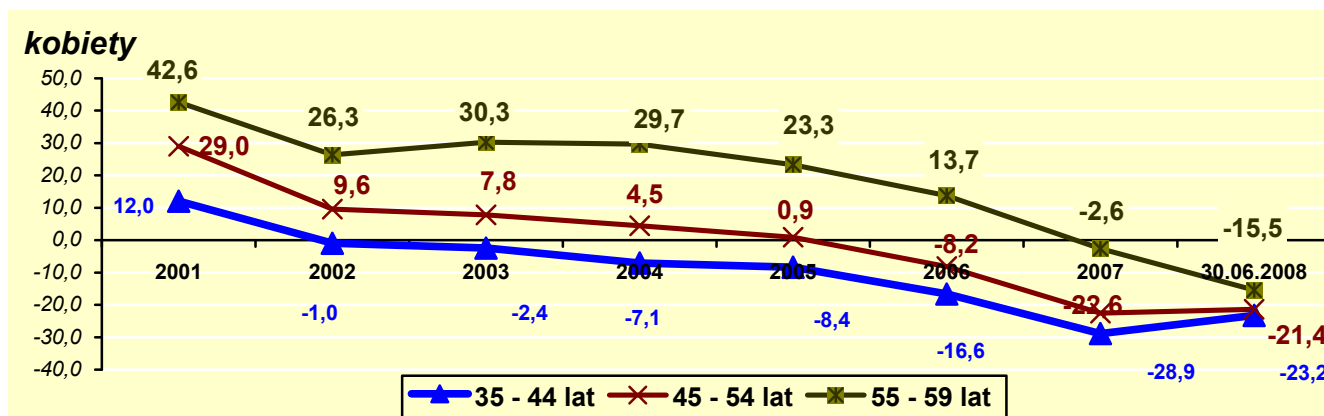
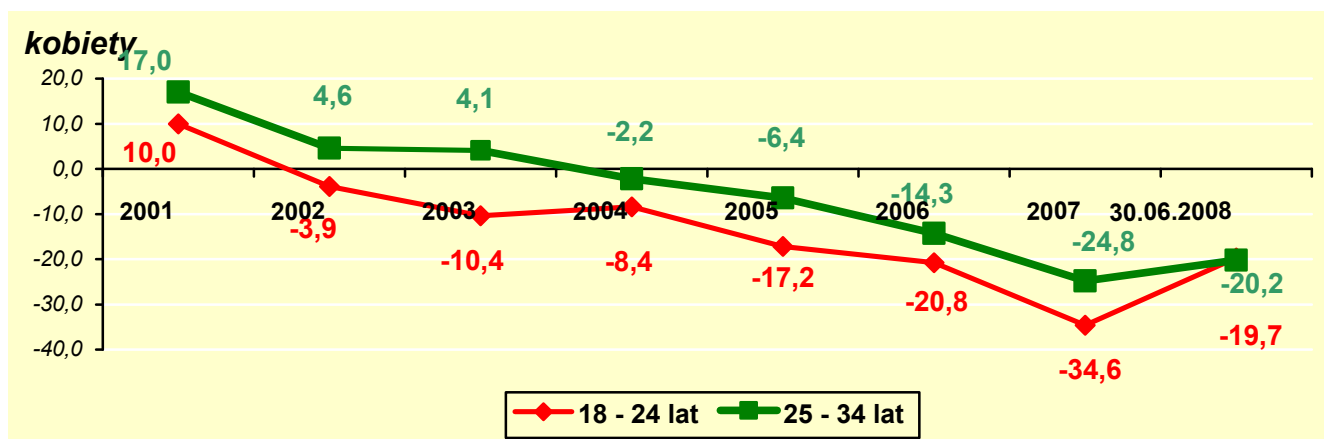
W pozostałych grupach wiekowych kobiety stanowią większość, a w stosunku do 2000 r. odnotowuje się stały wzrost odsetka kobiet, pomimo spadku ich liczby:

- 18 – 24 lata – o 10,2 punktu procentowego.
- 25 – 34 lata – o 5,3 punktu procentowego
- 35 – 44 lata – o 4,6 punktu procentowego
- 45 – 54 lata – 6,5 punktu procentowego
- 55 – 59 lat – o 7,5 punktu procentowego.

W analizowanym okresie tempo spadku liczby bezrobotnych kobiet w poszczególnych kategoriach wiekowych jest bardzo nierównomierne:

- tendencja spadku jest taka sama dla kobiet w wieku od 18 do 24 lat oraz dla kobiet w wieku od 35 – 44 lat. Od 2002 r. mamy do czynienia z ciągłym spadkiem liczby bezrobotnych, przy czym jego apogeum to lata 2006 – 2007.
- inaczej jest w przypadku kobiet w wieku 45 – 59 lat, ponieważ do 2005 r. w tej grupie wiekowej odnotowywano stały wzrost liczby osób bezrobotnych (wśród najstarszej grupy kobiet ten wzrost miał miejsce nawet o rok dłużej) i dopiero od trzech lat (dla najstarszej kategorii wiekowej kobiet zaledwie od 2 lat) mamy do czynienia z zahamowaniem tempa wzrostu liczebności tej grupy bezrobotnych kobiet.
- wśród kobiet w wieku 25 – 34 lata odnotowuje się spadek liczby bezrobotnych już od 2004 r.

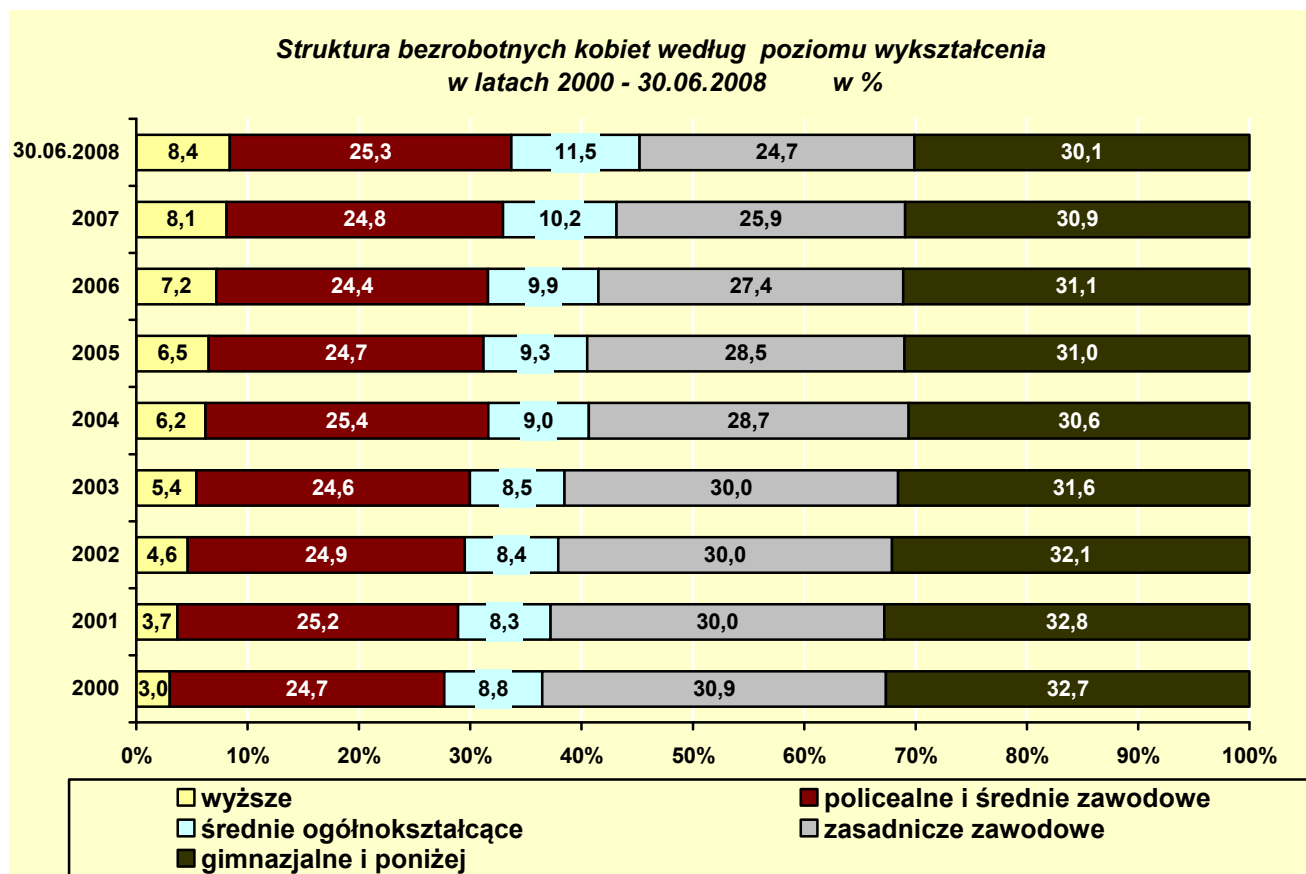
Tempo wzrostu/ spadku liczby bezrobotnych kobiet w latach 2001 – 30.06.2008 w %

według poziomu wykształcenia

Tendencje w strukturze bezrobotnych kobiet według poziomu wykształcenia nie zmieniają się od lat, co oznacza, że większość bezrobotnych ciągle stanowią kobiety w wykształceniu zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej, a najmniejszy odsetek stanowią kobiety

z wykształceniem wyższym. Jednocześnie należy dodać, że zmieniają się proporcje tej struktury, co obrazuje poniższy wykres:

W analizowanym okresie, w populacji bezrobotnych kobiet w stosunku do 2000 r. rośnie udział kobiet z wykształceniem wyższym (o 5,4 punktu procentowego) oraz z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (2,7 punktu procentowego). Spada natomiast odsetek kobiet z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej – o 2,6 punktu procentowego oraz z wykształceniem zasadniczym zawodowym – o 6,2 punktu procentowego. Jedynie wśród kobiet z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym odnotowuje się wahania ich udziału w tej populacji bezrobotnych, aby ostatecznie odnotować jego wzrost o 0,6 punktu procentowego.

Świadczy to o coraz lepszym wykształceniu Polaków, a w szczególności kobiet, co jest bardzo pozytywnym zjawiskiem. Negatywnym zjawiskiem jest natomiast fakt, że tak wiele dobrze wykształconych kobiet znajduje się poza aktywnością zawodową.

Tempo wzrostu liczby bezrobotnych kobiet z wykształceniem wyższym, policealnym i średnim zawodowym oraz z wykształceniem średnim ogólnokształcącym wykazuje podobne tendencje tzn. w latach 2001 – 2004 rośnie, a od 2005r. zaczyna wyraźnie coraz szybciej spadać. Z kolei wśród kobiet z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej ta tendencja zaczyna się nieco wcześniej. Tempo wzrostu rośnie do 2002r. w przypadku kobiet z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz do 2001r. w przypadku kobiet z jeszcze niższym poziomem wykształcenia, a następnie zaczyna coraz szybciej spadać.

według stanu na koniec okresu sprawozdawczego

Wyszczególnienie	2001r.	2002r.	2003r.	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.	30.06. 2008r.
	Spadek/ wzrost w stosunku do roku ubiegłego							
wyższe	45,0	25,1	16,6	12,7	- 2,9	- 4,6	- 20,8	- 17,3
policealne i średnie zawodowe	18,0	0,9	- 1,9	0,6	- 9,9	- 14,7	- 24,9	- 19,3
średnie ogólnokształcące	10,1	2,4	1,0	2,9	- 4,3	- 7,7	- 19,7	- 11,3
zasadnicze zawodowe	12,6	1,9	- 0,6	- 7,2	- 7,5	- 17,3	- 29,9	- 24,8
gimnazjalne i poniżej	15,1	- 0,2	- 1,8	- 5,9	- 5,9	- 13,7	- 26,5	- 22,8

Należy odnotować jeszcze jeden interesujący fakt dotyczący bezrobotnych kobiet. Są one lepiej wykształcone od mężczyzn o czym świadczy ich udział w poszczególnych kategoriach bezrobotnych według wykształcenia:

stan na koniec okresu sprawozdawczego

Wyszczególnienie		2000r.	2001r.	2002r.	2003r.	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.	30.06. 2008r.
wyższe	Ogółem	7 114	10 599	13 446	15 121	16 548	15 907	14 826	12 341	10 282
	Kobiety	4 482	6 500	8 133	9 483	10 683	10 372	9 894	8 212	6 789
	Udział % kobiet w ogółem	63,0	61,3	60,5	62,7	64,5	65,2	66,7	66,5	66,0
policealne i średnie zawodowe	Ogółem	55 273	68 352	71 977	70 171	69 434	61 244	50 275	37 074	29 729
	Kobiety	37 160	43 869	44 247	43 391	43 644	39 316	33 517	25 184	20 324
	Udział % kobiet w ogółem	67,2	64,2	61,5	61,8	62,8	64,2	66,7	67,9	68,4
średnie ogólnokształcące	Ogółem	15 724	17 727	18 512	18 950	19 745	19 126	17 391	13 252	11 804
	Kobiety	13 160	14 494	14 844	14 992	15 429	14 770	13 637	10 399	9 219
	Udział % kobiet w ogółem	83,7	81,8	80,2	79,1	78,1	77,2	78,4	78,5	78,1
zasadnicze zawodowe	Ogółem	93 900	111 814	117 266	114 199	103 372	91 568	71 106	48 732	36 733
	Kobiety	46 430	52 288	53 285	52 952	49 152	45 448	37 587	26 349	19 826
	Udział % kobiet w ogółem	49,4	46,8	45,4	46,4	47,5	49,6	52,9	54,1	54,0
gimnazjalne i poniżej ⁷	Ogółem	87 779	104 861	108 949	107 075	100 605	93 435	76 221	54 561	41 465
	Kobiety	49 156	56 943	56 842	55 843	52 552	49 477	42 722	31 395	24 238
	Udział % kobiet w ogółem	56,0	54,3	52,2	52,1	52,2	53,0	56,1	57,5	58,4

⁷ Od 2005r. zgodnie z Ustawą o zatrudnieniu i instytucjach rynku pracy z 2004r. z późniejszymi zmianami nie zbiera się danych dotyczących osób w wieku 15 – 17 lat.

Z powyższego zestawienia wynika, że rośnie udział kobiet we wszystkich kategoriach bezrobotnych związanych z poziomem wykształcenia, przy czym najniższy odsetek kobiet odnotowuje się wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (od 49,4% do 54,0%) oraz gimnazjalnym i poniżej (od 56,0% do 58,4%).

według stażu pracy

Tendencje zmian w strukturze bezrobotnych kobiet według stażu pracy nie zmieniają się od lat. Co czwarta bezrobotna nie posiada żadnego stażu pracy, co piąta legitymuje się stażem pracy od 10 do 20 lat, a co szósta posiada staż pracy od 1 do 5 lat. Najmniejszy odsetek stanowią kobiety ze stażem pracy powyżej 30 lat. Jednocześnie należy dodać, że zmieniają się proporcje tej struktury, co obrazują dane zawarte w poniższej tabeli:

Struktura bezrobotnych kobiet wg stażu pracy w latach 2000-30.06.2008r.
Dane w %

Staż pracy/ lata	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	30.06.2008
do 1 roku	15,8	15,6	14,8	13,8	13,8	14,1	14,1	14,5	15,0
1 - 5 lat	14,7	14,6	14,7	14,9	15,1	15,4	15,5	16,1	16,9
5 - 10 lat	13,3	12,8	12,9	13,4	13,4	13,4	13,5	13,3	13,3
10 - 20 lat	18,8	18,3	17,7	17,8	17,5	17,4	17,2	17,0	16,6
20 - 30 lat	8,8	9,8	9,7	9,9	10,1	10,5	10,7	10,8	11,0
powyżej 30 lat	0,0	0,1	0,3	0,3	0,4	0,7	1,0	1,5	1,8
bez stażu	28,6	28,9	29,9	29,9	29,7	28,5	28,0	26,7	25,5
RAZEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

W analizowanym okresie, w populacji bezrobotnych kobiet w stosunku do 2000 r. rośnie udział kobiet ze stażem pracy 1 – 5 lat (o 2,2 punktu procentowego), ze stażem 20 – 30 lat (o 2,2 punktu procentowego) oraz ze stażem pracy powyżej 30 lat (o 1,76 punktu procentowego). Spada natomiast odsetek kobiet z najkrótszym stażem pracy – do 1 roku (o 0,8 punktu procentowego), ze stażem pracy 10 – 20 lat (o 2,2 punktu procentowego) oraz kobiet nieposiadających w ogóle stażu pracy (o 3,0 punktu procentowe). Udział kobiet ze stażem pracy 5 – 10 lat jest niezmienny.

Pozytywnym zjawiskiem jest więc na pewno spadek liczby bezrobotnych kobiet, które nie mają żadnego stażu pracy lub legitymują się jego posiadaniem, ale w bardzo niedługim okresie (do 1 roku) oraz tych, które przepracowały 10 – 20 lat. Natomiast niepokoi fakt, że odsetek kobiet z długoletnim stażem pracy sukcesywnie rośnie.

Tempo wzrostu liczby bezrobotnych kobiet ze stażem pracy od 1 roku do 30 lat wykazuje podobne tendencje, tzn. do 2003 r. rośnie, (choć coraz wolniej), a od 2004 r. wyraźnie coraz szybciej spada. Z kolei w grupie kobiet z najkrótszym stażem pracy obserwuje się od 2002r. tendencje spadkową. Podobnie jak wśród kobiet bez stażu pracy, przy czym w tej kategorii bezrobotnych wyraźny spadek ich liczby następuje od 2003r. Jediną kategorią bezrobotnych kobiet, wśród których obserwuje się wzrost liczby bezrobotnych w stosunku do roku ubiegłego jest grupa bezrobotnych pań z najdłuższym stażem pracy – powyżej 30 lat, przy czym tempo tego wzrostu z roku na rok jest coraz wyższe.

według stanu na koniec okresu sprawozdawczego

Wyszczególnienie	2001r.	2002r.	2003r.	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.	30.06.2008r.
	Spadek/ wzrost w stosunku do roku ubiegłego							
do 1 roku	13,8	- 3,3	- 7,2	- 3,2	- 4,8	- 13,3	- 24,2	- 18,2
1 – 5 lat	15,4	2,4	0,9	- 1,5	- 5,3	- 13,3	- 23,3	- 16,8
5 – 10 lat	11,5	2,8	3,4	- 2,9	- 6,9	- 13,7	- 26,8	- 21,1
10 – 20 lat	12,9	- 1,6	0,3	- 4,8	- 7,7	- 14,9	- 26,9	- 22,7
20 – 30 lat	25,5	2,9	1,3	- 0,7	- 3,3	- 12,4	- 24,8	- 19,8
powyżej 30 lat	137,1	200,7	31,4	19,1	55,5	30,1	10,8	- 7,4
bez stażu	17,7	5,3	- 0,5	- 3,4	- 10,8	- 15,3	- 29,5	- 24,5

Należy odnotować jeszcze jeden interesujący fakt dotyczący bezrobotnych kobiet. Jedynie wśród bezrobotnych posiadających staż pracy powyżej 30 lat panie stanowią zdecydowaną mniejszość, chociaż ich udział stale rośnie. W pozostałych kategoriach, wyodrębnionych według stażu pracy stanowią większość bezrobotnych i również w tym wypadku ich udział wykazuje tendencję rosnącą.

stan na koniec okresu sprawozdawczego

Wyszczególnienie		2000r.	2001r.	2002r.	2003r.	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.	30.06.2008r.
do 1 roku	Ogółem	41 830	48 377	47 532	43 502	42 084	39 090	32 395	24 163	19 396
	Kobiety	23 808	27 094	26 207	24 314	23 544	22 420	19 438	14 735	12 058
	Udział % kobiet w ogółem	56,9	56,0	55,1	55,9	55,9	57,4	60,2	61,0	62,2
1 – 5 lat	Ogółem	39 120	47 840	51 002	50 580	49 117	45 324	36 602	27 184	22 166
	Kobiety	22 076	25 482	26 084	26 316	25 914	24 548	21 276	16 319	13 572
	Udział % kobiet w ogółem	56,4	53,3	51,1	52,0	52,8	54,2	58,1	60,0	61,2
5 – 10 lat	Ogółem	33 468	39 606	42 178	42 825	40 692	36 735	29 923	21 302	16 568
	Kobiety	19 998	22 306	22 934	23 712	23 028	21 442	18 508	13 545	10 683
	Udział % kobiet w ogółem	59,8	56,3	54,4	55,4	56,6	58,4	61,9	63,6	64,5
10 – 20 lat	Ogółem	47 298	55 067	55 790	55 376	52 217	47 339	38 762	27 934	21 560
	Kobiety	28 301	31 943	31 430	31 524	29 998	27 692	23 575	17 232	13 319
	Udział % kobiet w ogółem	59,9	58,0	56,3	56,9	57,4	58,5	60,8	61,7	61,8
20 – 30 lat	Ogółem	27 167	35 186	37 548	37 948	36 342	34 068	28 737	21 086	16 774
	Kobiety	13 310	16 700	17 178	17 412	17 292	16 714	14 647	11 014	8 836
	Udział % kobiet w ogółem	49,0	47,5	45,7	45,9	47,6	49,1	51,0	52,2	52,7
powyżej 30 lat	Ogółem	1 597	2 449	3 671	4 214	4 442	5 274	5 385	4 867	4 085
	Kobiety	62	147	442	581	692	1 076	1 400	1 551	1 436
	Udział % kobiet w ogółem	3,9	6,0	12,0	13,8	15,6	20,4	26,0	31,9	35,1
bez stażu	Ogółem	69 310	84 828	92 429	91 071	84 800	73 450	58 015	39 424	29 464
	Kobiety	42 833	50 422	53 076	52 802	50 992	45 491	38 513	27 143	20 492
	Udział % kobiet w ogółem	61,8	59,4	57,4	58,0	60,1	61,9	66,4	68,8	69,5

Z powyższego zestawienia wynika, że rośnie udział kobiet we wszystkich kategoriach bezrobotnych związanych ze stażem pracy, przy czym najniższy odsetek kobiet odnotowuje się wśród osób ze stażem pracy powyżej 30 lat (od 3,9% do 35,1%), ale w tej kategorii rośnie również populacja (w liczbach bezwzględnych) bezrobotnych pań oraz ze stażem pracy 20 – 30 lat (od 49,0% do 52,7%). Należy również zwrócić uwagę na fakt, że największy przyrost bezrobotnych kobiet odnotowuje się właśnie wśród bezrobotnych z najdłuższym stażem pracy.

Wybrane kategorie bezrobotnych kobiet

bezrobotne mieszkanki wsi

Bezrobotne kobiety zamieszkałe na wsi stanowią ok. 1/5 wszystkich bezrobotnych kobiet zarejestrowanych w śląskich urzędach pracy oraz ponad połowę populacji bezrobotnych mieszkańców wsi.

stan na koniec okresu sprawozdawczego

Wyszczególnienie		2000r.	2001r.	2002r.	2003r.	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.	30.06.2008r.
Bezrobotni zamieszkali na wsi	Ogółem	48 883	57 585	57 738	56 780	55 030	51 799	43 226	32 231	24 150
	Kobiety	27 232	30 160	28 916	29 064	28 868	27 855	24 822	18 879	14 410
	Udział % kobiet w ogółem	55,7	52,4	50,1	51,2	52,5	53,8	57,4	58,6	59,7
Bezrobotne kobiety	Ogółem	150 388	174 094	177 351	176 661	171 460	159 383	137 357	101 539	76 341
	Udział % kobiet zamieszkałych na wsi w ogółem	18,1	17,3	16,3	16,5	16,8	17,5	18,1	18,6	18,9

W analizowanym okresie odsetek mieszkanek wsi stale rośnie w stosunku do całej populacji bezrobotnych zamieszkałych na wsi (o 4,0 punkty procentowe w stosunku do 2000r.), a w stosunku do populacji bezrobotnych kobiet odnotowuje się jego wahnięcia, tzn. w latach 2000 – 2002 następuje spadek udziału bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi, a od 2003 r. obserwuje się wzrost ich liczebności (o 0,8 punktu procentowego w stosunku do 2000r.).

niepełnosprawne kobiety bezrobotne

Bezrobotne kobiety niepełnosprawne stanowią bardzo niewielki procent wszystkich bezrobotnych kobiet zarejestrowanych w śląskich urzędach pracy (od 1,5% do 5,4%) oraz ponad połowę populacji niepełnosprawnych osób bezrobotnych.

stan na koniec okresu sprawozdawczego

Wyszczególnienie		2000r.	2001r.	2002r.	2003r.	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.	30.06.2008r.
Bezrobotni niepełnosprawni	Ogółem	4 287	5 740	6 665	8 325	9 081	9 388	9 099	7 922	7 535
	Kobiety	2 240	2 995	3 390	4 296	4 668	4 871	4 767	4 214	4 097
	% kobiet w ogółem	52,3	52,2	50,9	51,6	51,4	51,9	52,4	53,2	54,4
Bezrobotne kobiety	Ogółem	150 388	174 094	177 351	176 661	171 460	159 383	137 357	101 539	76 341

Wyszczególnienie		2000r.	2001r.	2002r.	2003r.	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.	30.06.2008r.
	% kobiet bezrobotnych niepełnosprawnych w ogółem	1,5	1,7	1,9	2,4	2,7	3,1	3,5	4,2	5,4

W odniesieniu do grudnia 2000r. bezrobocie niepełnosprawnych kobiet wzrosło o 1857 osób. Jak napisano wcześniej, w całej populacji bezrobotnych pań w tym samym okresie odnotowano tendencję spadkową. Równocześnie wzrósł udział bezrobotnych niepełnosprawnych kobiet wśród ogółu zarejestrowanych, z 1,5% w grudniu 2000r. do 5,4% w czerwca 2008r. (+ 3,9 pkt proc.).

bezrobotne kobiety do 25 roku życia

Bezrobotne kobiety w wieku poniżej 25 roku życia stanowią ok. 1/5 wszystkich bezrobotnych kobiet zarejestrowanych w śląskich urzędach pracy oraz ponad połowę populacji osób bezrobotnych do 25 roku życia.

stan na koniec okresu sprawozdawczego

Wyszczególnienie		2005r.	2006r.	2007r.	30.06.2008r.
<i>Bezrobotni do 25 roku życia</i>	Ogółem	59 799	43 134	27 122	20 960
	Kobiety	33 182	26 262	17 171	13 976
	Udział % kobiet w ogółem	55,5	60,9	63,3	66,7
<i>Bezrobotne kobiety</i>	Ogółem	159 383	137 357	101 539	76 341
	Udział % bezrobotnych kobiet do 25 roku życia w ogółem	20,8	19,1	16,9	18,3

Mimo spadku liczby bezrobotnych kobiet w tej kategorii, ich udział w populacji młodych osób bezrobotnych niepokojąco rośnie. Jednocześnie wyraźnie spada odsetek tych kobiet w całej populacji kobiet, co z kolei jest pozytywnym zjawiskiem. Udział kobiet do 25 roku życia w tej kategorii bezrobotnych wzrósł w stosunku do 2005r. o 11,2 punktu procentowego i jednocześnie spadł o 2,5 punktu procentowego w stosunku do całej populacji bezrobotnych kobiet w 2005r. Świadczy to o tym, że wśród młodych ludzi łatwiej znajdują pracę mężczyźni, natomiast wśród kobiet większe szanse na zatrudnienie mają osoby młode.

bezrobotne kobiety, które ukończyły szkołę wyższą do 27 roku życia

Bezrobotne kobiety, w wieku do 27 lat, które szkołę wyższą, stanowią niewielki odsetek wszystkich bezrobotnych kobiet zarejestrowanych w śląskich urzędach pracy oraz ponad połowę populacji osób bezrobotnych poniżej 27 roku życia, które ukończyły szkołę wyższą.

Wyszczególnienie		2005r.	2006r.	2007r.	30.06. 2008r.
Bezrobotni, którzy ukończyli szkołę wyższą do 27 roku życia	Ogółem	3 304	2 727	1 898	1 758
	Kobiety	2 164	1 850	1 264	1 299
	Udział % kobiet w ogółem	65,5	67,8	66,6	73,9
Bezrobotne kobiety	Ogółem	159 383	137 357	101 539	76 341
	Udział % bezrobotnych kobiet, które ukończyły szkołę wyższą do 27 roku życia w ogółem	1,3	1,3	1,2	1,7

To, że udział kobiet w tej kategorii bezrobotnych rośnie (o 8,4 punktu procentowego w stosunku do 2005r.) i na koniec czerwca 2008 r. wynosi niemal $\frac{3}{4}$ populacji bezrobotnych wieku poniżej 27 lat, którzy ukończyli szkołę wyższą jest bardzo niekorzystnym zjawiskiem. Świadczy o trudnościach, jakie mają młode kobiety z wyższym wykształceniem ze znalezieniem pracy. Ten fakt potwierdza również rosnący udział tej kategorii bezrobotnych pań w całej populacji bezrobotnych kobiet (o 0,4 punktu procentowego w stosunku do 2005 r.).

*długotrwale bezrobotne kobiety*⁸

Kobiety długotrwale bezrobotne⁹ stanowią zarówno ponad połowę wszystkich bezrobotnych kobiet zarejestrowanych w śląskich urzędach pracy jak i ponad połowę populacji osób długotrwale bezrobotnych.

stan na koniec okresu sprawozdawczego

Wyszczególnienie		2005r.	2006r.	2007r.	30.06. 2008r.
Długotrwale bezrobotni	Ogółem	182 131	148 203	102 700	66 447
	Kobiety	108 899	92 907	66 196	43 491
	Udział % kobiet w ogółem	59,8	62,7	64,4	65,4
Bezrobotne kobiety	Ogółem	159 383	137 357	101 539	76 341
	Udział % długotrwale bezrobotnych kobiet w ogółem	68,3	67,6	65,2	57,0

Jedynym pozytywnym zjawiskiem w tej sytuacji jest fakt, że udział długotrwale bezrobotnych kobiet w populacji kobiet bardzo znacznie spada – o 11,3 punktu procentowego w stosunku do 2005 r. Natomiast odsetek tej kategorii kobiet w populacji osób długotrwale bezrobotnych rośnie – o 5,6 punktu procentowego. Wynika z tego, że z długotrwałego bezrobocia częściej i szybciej wychodzą mężczyźni, chociaż jednocześnie zmniejsza się też liczba długotrwale bezrobotnych kobiet, ale w znacznie wolniejszym tempie.

⁸ Dane statystyczne tej kategorii bezrobotnych zbierane są od 2005r.

⁹ Zgodnie z Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004r. art. 2 ust. 1 pkt 5 długotrwale bezrobotny to bezrobotny pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy

bezrobotne kobiety po 50 roku życia

Obecnie kobiety bezrobotne powyżej 50 roku życia stanowią jedną piątą wszystkich bezrobotnych kobiet zarejestrowanych w śląskich urzędach pracy oraz niemal połowę populacji osób bezrobotnych po 50 roku życia.

stan na koniec okresu sprawozdawczego

Wyszczególnienie		2005r.	2006r.	2007r.	30.06. 2008r.
Bezrobotni po 50 roku życia	Ogółem	47 098	46 692	40 516	30 232
	Kobiety	21 662	22 335	19 946	15 026
	Udział % kobiet w ogółem	46,0	47,8	49,2	49,7
Bezrobotne kobiety	Ogółem	159 383	137 357	101 539	76 341
	Udział % długotrwale bezrobotnych kobiet w ogółem	13,6	16,2	19,6	19,7

Udział kobiet w tej kategorii bezrobotnych stale zwiększa się i w stosunku do 2005r. ten wzrost wynosi 3,7 punktu procentowego. Podobnie jest z udziałem kobiet po 50 roku życia w stosunku do całej populacji bezrobotnych kobiet. Również w tym wypadku ten odsetek wzrasta – o 6,1 punktu procentowego.

Co druga osoba bezrobotna po 50 roku życia to kobieta, a co piąta bezrobotna kobieta jest po pięćdziesiątce.

bezrobotne kobiety bez kwalifikacji zawodowych

Kobiety bezrobotne bez kwalifikacji zawodowych stanowią około jedną trzecią wszystkich bezrobotnych kobiet zarejestrowanych w śląskich urzędach pracy oraz ponad 65 proc. populacji osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych.

stan na koniec okresu sprawozdawczego

Wyszczególnienie		2005r.	2006r.	2007r.	30.06. 2008r.
Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych	Ogółem	76 351	72 644	53 128	37 220
	Kobiety	45 300	45 256	33 837	24 522
	Udział % kobiet w ogółem	59,3	62,3	63,7	65,9
Bezrobotne kobiety	Ogółem	159 383	137 357	101 539	76 341
	Udział % bezrobotnych kobiet bez kwalifikacji zawodowych w ogółem	28,4	32,9	33,3	32,1

Udział kobiet w tej kategorii bezrobotnych stale zwiększa się i w stosunku do 2005r. ten wzrost wynosi 6,6 punktu procentowego. Podobnie jest z udziałem kobiet bez kwalifikacji zawodowych w stosunku do całej populacji bezrobotnych kobiet. Również w tym wypadku ten odsetek wzrasta – o 3,7 punktu procentowego. Oznacza to, że najtrudniej z bezrobocia wychodzą kobiety, które nie posiadają żadnych kwalifikacji zawodowych.

bezrobotne kobiety samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 7/ 18 roku życia¹⁰

Do końca 2007r. kobiety bezrobotne samotnie wychowujące, co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia stanowiły niewielki odsetek wszystkich bezrobotnych kobiet zarejestrowanych w śląskich urzędach pracy i jednocześnie stanowiły niemal całą populację bezrobotnych osób w tej kategorii.

Wyszczególnienie		stan na koniec okresu sprawozdawczego			
		2005r.	2006r.	2007r.	30.06.2008r.
Bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko	Ogółem	10 796	10 090	8 717	12 564
	Kobiety	10 084	9 545	8 251	11 593
	Udział % kobiet w ogółem	93,4	94,6	94,6	92,3
Bezrobotne kobiety	Ogółem	159 383	137 357	101 539	76 341
	Udział % bezrobotnych kobiet samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 7 /18 roku życia wśród ogółu bezrobotnych kobiet	6,3	6,9	8,1	15,2

Udział kobiet w tej kategorii bezrobotnych był na stałym, bardzo wysokim poziomie ponad 93%. Udział kobiet samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia w całej populacji bezrobotnych kobiet wyraźnie rósł.

Obecnie zbieramy dane statystyczne o osobach wychowujące samotnie co najmniej jedno dziecko, poniżej 18 roku życia. Okazuje się, że w końcu czerwca 2008r. wśród ogółu bezrobotnych kobiet co siódma była samotną matką, wychowującą dziecko wieku do 18 lat (15,2%).

Płynność bezrobocia w latach 2000 – 30.06.2008

Poziom bezrobocia jest uzależniony od fluktuacji osób bezrobotnych tzn. od różnicy między liczbą osób rejestrujących się w urzędach pracy i liczbą osób wyrejestrowujących się z nich, czyli między „napływem” a „odpływem” bezrobotnych¹¹.

W okresie od 2000 r. do 30.06.2008 r. dają się zauważyć dynamiczne zmiany w bilansie bezrobotnych, co obrazuje poniższa tabela:

¹⁰ . od 2005r. do 2007r. zbierano dane statystyczne dotyczące osób wychowujących, co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia. Od 2008r. w sprawozdaniach MIPS – 01 obowiązują dane statystyczne dotyczące osób samotnie wychowujących, co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia

¹¹ Napływ do bezrobocia przedstawia liczbę bezrobotnych, którzy w danym okresie sprawozdawczym (np. miesiącu) zostali zarejestrowani w urzędach pracy. W liczbie tej uwzględniane są osoby rejestrujące się po raz pierwszy bądź po raz kolejny (licząc od 1990r.). W grupie bezrobotnych nowo rejestrujących się możemy wyróżnić osoby napływające z zatrudnienia stałego, po udziale w aktywnych formach przeciwdziałania bezrobociu oraz osoby napływające do bezrobocia z bierności zawodowej. Odpływ z bezrobocia jest to liczba osób, które w danym okresie sprawozdawczym (np. miesiącu) zostały z różnych powodów wyłączone z ewidencji bezrobotnych. Odpływ może być związany z podjęciem pracy: stałej lub w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz z przejściem do bierności zawodowej. Może też być spowodowany nie potwierdzeniem gotowości do pracy, dobrowolną rezygnacją ze statusu bezrobotnego, podjęciem nauki, ukończeniem wieku produkcyjnego, nabyciem praw emerytalnych i innymi przyczynami. Procesy „napływu” i „odpływu” wpływają na wielkość poziomu bezrobocia.

Wyszczególnienie	Bilans bezrobotnych					
	Napływ		Odpływ			
	ogółem	kobiety	ogółem	ogółem z powodu podjęcia pracy	kobiety	kobiety z powodu podjęcia pracy
2000r.	269 990	130 638	220 453	95 821	104 342	47 499
% w ogółem		48,4		43,5	47,3	49,6
2001r.	280 091	128 544	226 528	98 028	104 838	48 094
% w ogółem		45,9		43,3	46,3	49,1
2002r.	291 003	132 963	274 804	116 166	130 044	56 052
% w ogółem		45,7		42,3	47,3	48,3
2003r.	301 616	139 222	306 250	128 806	139 912	57 913
% w ogółem		46,2		42,1	45,7	45,0
2004r.	307 589	145 485	323 401	140 792	150 686	64 568
% w ogółem		47,3		43,5	46,6	45,9
2005r.	312 040	152 701	340 464	141 869	164 778	67 011
% w ogółem		48,9		41,7	48,4	47,2
2006r.	298 458	150 939	349 919	147 595	172 965	72 695
% w ogółem		50,6		42,2	49,4	49,3
2007r.	268 431	141 486	332 290	126 915	177 304	67 479
% w ogółem		52,7		38,2	53,4	53,2
30.06.2008r.	120 601	65 092	156 548	55 446	86 235	29 853
% w ogółem		54,0		35,5	55,1	53,8

W okresie od 2002 do 2005r. liczba nowo zarejestrowanych kobiet rosła. Od 2006r. obserwujemy malejącą tendencję „napływu”. Równocześnie rośnie udział kobiet w populacji osób nowo rejestrujących się, które na koniec czerwca 2008r. stanowiły już ponad połowę napływu (w stosunku do 2002 r., w którym zanotowano najmniejszy udział kobiet w populacji bezrobotnych nowo zarejestrowanych ten udział wzrósł o 8,3 punktu procentowego).

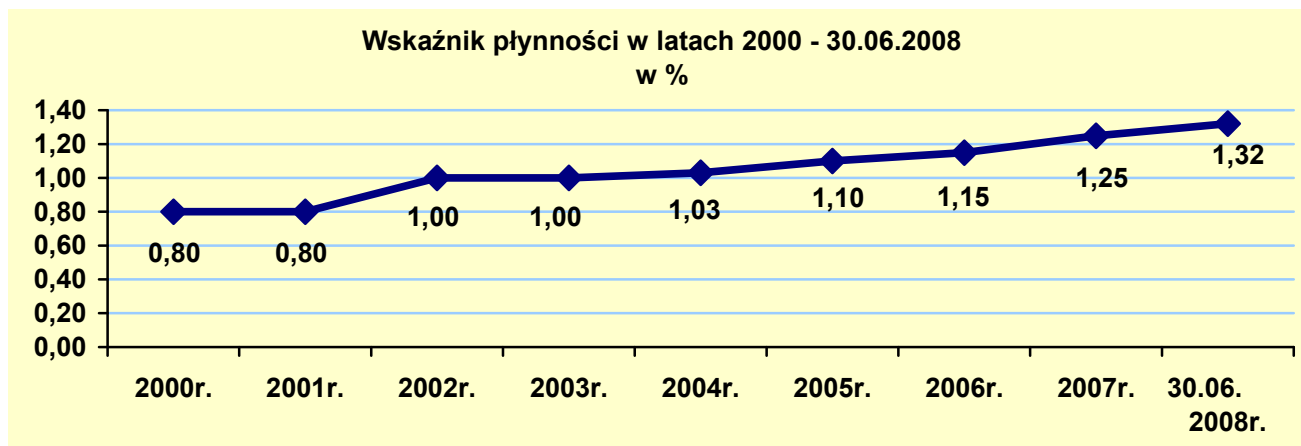
W latach 2000- 2006 sukcesywnie rosła liczba osób wyrejestrowanych, które utraciły status bezrobotnego. W przypadku kobiet rosnącą wartością odpływu notowano dodatkowo w 2007 r. Porównując dane z lat krańcowych stwierdzamy, że w 2007r. liczba kobiet wyłączonych z ewidencji urzędów była aż o 73 tys. wyższa niż w 2000roku (+69,9%).

W omawianym okresie, w poszczególnych latach udział kobiet w populacji osób rejestrujących się w urzędach pracy utrzymywał się na podobnym poziomie jak i ich udział wśród osób odchodzących z rejestrów urzędów pracy. Natomiast liczba kobiet odchodzących z bezrobocia dopiero od 2003 r. zaczęła przewyższać liczbę pań rejestrujących się w urzędach pracy.

Korzystnie ocenić należy fakt, że w latach 2007 i 2008 wśród bezrobotnych wyrejestrowanych z przyczyn rozpoczęcia zatrudnienia odnotowano niewielką przewagę kobiet. W okresach wcześniejszych wśród rozpoczynających zatrudnienie dominowali mężczyźni.

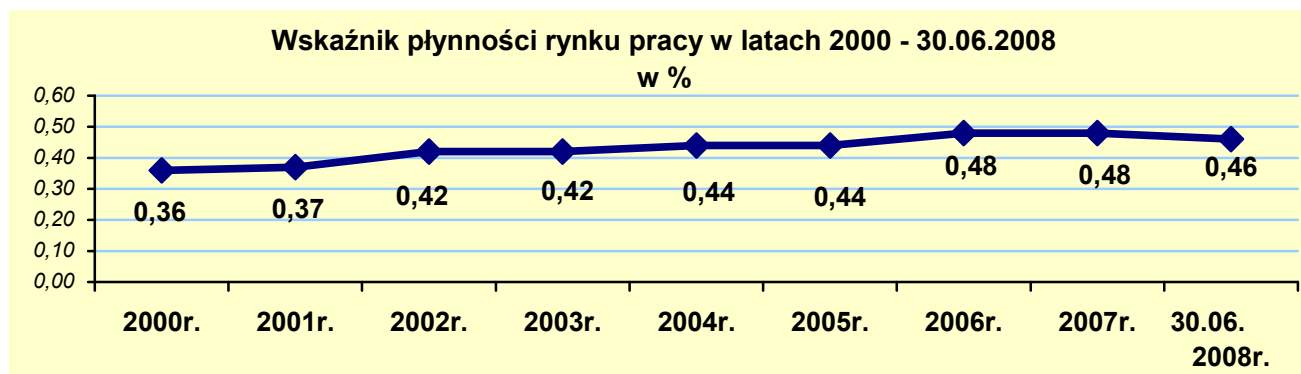
Fluktuacja bezrobotnych kobiet

W omawianym okresie wśród bezrobotnych kobiet wskaźnik płynności¹² obrazujący ruch bezrobotnych kształtuje się na następującym poziomie:

Okazuje się, że w latach 2000 – 2001 więcej kobiet rejestrowało się w urzędach pracy niż z nich wyrejestrowywało, a poziom bezrobocia w tej grupie bezrobotnych wzrastał, w latach 2002 – 2003 ruch bezrobotnych utrzymywał się na niezmiennym poziomie i nie miał wpływu na stan bezrobocia. Dopiero od 2004 r. odnotowuje się coraz wyraźniejszą przewagę liczby kobiet odchodzących z bezrobocia niż do niego napływających, co oznacza zmniejszanie się poziomu bezrobocia wśród kobiet (wśród mężczyzn ten wskaźnik kształtuje się podobnie, ale przewaga liczby panów odchodzących z bezrobocia rozpoczyna się rok wcześniej – w 2003 r.).

Z kolei wskaźnik płynności rynku pracy obrazujący ilość osób odchodzących z bezrobocia z powodu podjęcia pracy kształtuje się następująco:

Wartość wskaźnika płynności rynku pracy ma tendencję rosnącą. W latach 2000 – 2001 na trzy kobiety nowo zarejestrowane jedna odchodziła z bezrobocia na skutek podjęcia zatrudnienia (podobnie jak wśród mężczyzn – wskaźnik wynosi 0,35). Od 2004 r. na 2,3 panie rejestrowane w urzędach pracy jedna kobieta odchodziła z bezrobocia z powodu podjęcia pracy. Wśród mężczyzn od 2004 r. na 2,1 mężczyzn jeden pan odchodził z rejestrów urzędów pracy z powodu podjęcia zatrudnienia (wskaźnik rynku pracy – 0,47), według stanu na 30.06.2008 r. – ta proporcja wynosi już 2 do 1, a wskaźnik rynku pracy wynosi 0,5).

¹² wskaźnik płynności liczony jako stosunek liczby wyrejestrowanych bezrobotnych do liczby osób nowozarejestrowanych w okresie sprawozdawczym
wskaźnik płynności rynku pracy liczony jako stosunek liczby bezrobotnych wyrejestrowanych z powodu podjęcia pracy do liczby osób nowozarejestrowanych w okresie sprawozdawczym

Podsumowanie

- W analizowanym okresie, w województwie śląskim panie stanowią ponad połowę jego mieszkańców, a ich udział w całej populacji powoli i systematycznie wzrasta (o 0,3 punktu procentowego w stosunku do 2000r.). Ale dominująca liczba kobiet występuje wyłącznie wśród osób w wieku poprodukcyjnym (proporcje wynoszą mniej więcej 1/3 mężczyzn do 2/3 kobiet), natomiast wśród osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym większość stanowią mężczyźni, przy czym w tym wypadku te różnice nie są aż tak duże (ok. 51% mężczyzn do ok. 49% kobiet). Jednocześnie następuje spadek liczebności Ślązaków, który dotyczy przede wszystkim mężczyzn (o 61 tys. osób tj. o 2,7% w stosunku do 2000 r.). Liczba kobiet zmniejsza się w tym czasie zaledwie o 43,8 tys. osób tj. o 1,8%. Spadek liczby mieszkańców Śląska następuje przede wszystkim wśród osób najmłodszych, do 17 roku życia (o ¼ zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn). Liczebność osób w wieku produkcyjnym nieznacznie się zwiększa (o 1,9% wśród kobiet i o 1,3% wśród mężczyzn), ale prawdziwa eksplozja wzrostu następuje wśród osób w wieku emerytalnym (o 10,2% wśród kobiet i o 21,8% wśród mężczyzn). Wynika z tego, że społeczeństwo Śląska starzeje się, maleje liczba osób młodych, a rośnie liczba osób w podeszłym wieku. Na ten stan rzeczy wpływają zarówno czynniki demograficzne (ujemny przyrost naturalny, który utrzymuje się od 2000r.) jak i mobilność ludności (migracje zewnętrzne i wewnętrzne), których saldo jest również ujemne. Oznacza to, że na Śląsku rodzi się odpowiednia za mało dzieci, żeby mogła nastąpić choćby prosta zastępowalność pokoleń. Ponadto więcej osób ze Śląska wyjeżdża (panowie za granicę, panie w inne rejony naszego kraju) niż do niego przyjeżdża. W ten sposób następuje stały, choć powolny spadek populacji mieszkańców województwa.
- W latach 2000 – 2007 obserwuje się amplitudę spadków i wzrostów liczby osób pracujących na Śląsku. Na początku tego okresu, do 2004r. odnotowuje się wyraźny spadek liczby osób pracujących, a od tego momentu następuje powolny wzrost ich liczebności, która w 2007r. nadal nie osiągnęła poziomu z 2000r. Wśród pracujących dominują mężczyźni (55%), chociaż ich udział w całej populacji stale spada. Natomiast odsetek kobiet stanowiących mniejszość populacji osób pracujących powoli, ale systematycznie rośnie. Świadczy to, o na razie jeszcze bardzo wolnym, ale stałym wyrównywaniu różnic zatrudnieniowych między płciami na Śląsku.
- Poziom bezrobocia na Śląsku niemal dokładnie odzwierciedla koniunkturę gospodarczą i dlatego w tych latach, w których spada liczebność populacji pracujących rośnie liczebność populacji bezrobotnych, przy czym w analizowanym okresie szybciej spada poziom bezrobocia niż rośnie zbiorowość osób pracujących. Ta tendencja jest najwyraźniej widoczna od 2004 r, w którym Polska przystąpiła do UE i niektóre kraje członkowskie otworzyły przed Polakami swoje rynki pracy. Od tego momentu poziom bezrobocia nieustannie maleje m.in. w wyniku emigracji Ślązaków „za pracę”. Do tego dochodzą czynniki demograficzne – starzenie się społeczeństwa oraz czynniki technologiczne – rozwój technologiczny i informatyczny, dzięki którym pracownicy mogą coraz bardziej efektywnie wykonywać coraz szersze zakresy obowiązków.
Struktura bezrobocia według płci jest odwrotnością struktury osób pracujących. W populacji bezrobotnych większość stanowią kobiety, a w populacji osób pracujących większość stanowią mężczyźni. Od 2004r. udział kobiet w populacji bezrobotnych stale rośnie.
Sytuacja bezrobotnych kobiet jest zdecydowanie trudniejsza niż mężczyzn. Przede wszystkim jest ich znacznie więcej, a ich odsetek rośnie w większości przedziałów wiekowych. Jedynie wśród osób w wieku 55 – 59 lat panie stanowią mniejszość.
Podobnie jest pod względem poziomu wykształcenia. I w tym wypadku kobiety stanowią ponad połowę populacji we wszystkich kategoriach bezrobotnych wyodrębnionych ze względu na poziom wykształcenia, przy czym im wyższy poziom wykształcenia tym większy odsetek kobiet w danej kategorii bezrobotnych.

W przypadku struktury bezrobotnych według stażu pracy, jedynie wśród osób posiadających staż pracy powyżej 30 lat panie stanowią 1/3 ogółu bezrobotnych w tej kategorii. W pozostałych kategoriach kobiety stanowią ponad połowę populacji bezrobotnych. Oznacza to, że bez względu na posiadanie doświadczenia zawodowego lub jego brak kobietom jest zdecydowanie trudniej odejść z bezrobocia.

Rozpatrując sytuację wybranych grup bezrobotnych kobiet również obserwuje się jej większą złożoność. Wśród bezrobotnych zamieszkałych na wsi, osób niepełnosprawnych, bezrobotnych osób do 25 roku życia, tych, które ukończyły szkołę wyższą do 27 roku życia, wśród osób długotrwale bezrobotnych oraz osób bez kwalifikacji zawodowych panie zawsze stanowią większość, a ich procentowy udział stale rośnie. Jedynie wśród bezrobotnych powyżej 50 roku życia kobiety nie stanowią nawet połowy osób w tej kategorii bezrobotnych, ale ich odsetek również w tym wypadku wzrasta. Natomiast panie stanowią absolutną większość wśród osób bezrobotnych samotnie wychowujących, co najmniej jedno dziecko do 7 lub 18 roku życia, a ich odsetek utrzymuje się na stałym, bardzo wysokim poziomie.

Tak niekorzystna sytuacja bezrobotnych kobiet wynika z wielu różnych czynników, wśród których nie bez znaczenia jest fluktuacja osób bezrobotnych. Otóż, dopiero od 2004 r. obserwuje się rosnącą przewagę liczby bezrobotnych kobiet wyrejestrowujących z urzędów pracy na terenie Śląska nad liczbą kobiet, które napływają do bezrobocia (wśród mężczyzn ten proces zaczyna się już w 2003r.). Ale samo odchodzenie z bezrobocia nie odzwierciedla dokładnie szans na zatrudnienie jakie mają panie znajdujące się w rejestrach pracy. To wskaźnik rynku pracy informuje ile kobiet przestaje być bezrobotnymi z powodu podjęcia pracy. I w tym wypadku okazuje się, że od 2004 r. zmniejsza się liczba kobiet napływających do bezrobocia (z 3 kobiet w latach 2000 – 2001 do 2,2 kobiety według stanu na 30.06.2008 r.) w stosunku do pań odchodzących z niego z powodu podjęcia zatrudnienia. Te proporcje w populacji bezrobotnych kobiet zmieniają się dużo wolniej niż w populacji bezrobotnych mężczyzn, którzy na koniec czerwca 2008r. osiągnęli stosunek 2:1 tzn. na 2 mężczyzn rejestrujących się w urzędach pracy 1 odchodzi z bezrobocia z powodu podjęcia zatrudnienia.

Z danych wynika, że co drugi mieszkaniec Śląska jest kobietą, przy czym ta proporcja zwiększa się znacznie w przypadku osób w wieku poprodukcyjnym, w którym na dwie kobiety przypada jeden mężczyzna. W pozostałych kategoriach wg wieku odnotowuje się nieznaczną przewagę mężczyzn (51,0% w wieku przedprodukcyjnym i 51,4% w wieku produkcyjnym), która staje się istotna w przypadku liczby osób pracujących przypadających na całą populację osób w wieku produkcyjnym – na 100 osób w wieku produkcyjnym pracuje 17 kobiet i 21 mężczyzn. Wśród osób pracujących przewaga mężczyzn nie jest już tak duża i wynosi ok. 55,0% tej populacji. Natomiast wśród osób bezrobotnych sytuacja zmienia się radykalnie. Tutaj przewaga kobiet zdecydowanie rośnie i według stanu na koniec czerwca 2008 r. na dwie kobiety zarejestrowane w urzędach pracy przypada jeden bezrobotny mężczyzna (1,23). Wynika z tego, że kobiety na śląskim rynku pracy rzadziej znajdują zatrudnienie i częściej je tracą. Jednocześnie dużo trudniej jest im wyjść z bezrobocia, nawet wówczas, gdy są osobami młodymi i dobrze wykształconymi. Niemal we wszystkich kategoriach bezrobotnych stanowią, co najmniej ponad połowę populacji a ich odsetek systematycznie rośnie. Bezrobocie na Śląsku jest kobietą.

Wybrane informacje o bezrobociu rejestrowanym w układzie powiatów i podregionów

Podregiony z podziałem na powiaty	Liczba bezrobotnych (30.06.2008)					stopa bezrobocia (%) (30.06.2008)
	ogółem	kobiety	udział kobiet wśród bezrobotnych ogółem (%)	Kobiety z prawem do zasiłku	Kobiety zamieszkałe na wsi	
WOJ. ŚLĄSKIE	130 013	80 396	61,8	10 116	14 943	7,3
Podregion bielski	15 348	8 787	57,3	1 372	4 347	6,1
Bielski	2 932	1 652	56,3	301	1 203	6,5
Cieszyński	4 482	2 682	59,8	390	1 466	7,3
Żywiecki	3 680	2 070	56,3	349	1 678	6,9
m. Bielsko-Biała	4 254	2 383	56,0	332	0	4,6
Podregion bytomski	15 187	9 619	63,3	904	1 382	10,4
Lubliniecki	2 009	1 191	59,3	132	724	8,2
Tarnogórski	3 759	2 383	63,4	195	658	7,7
m. Bytom	7 288	4 700	64,5	497	0	13,2
m. Piekary Śląskie	2 131	1 345	63,1	80	0	11,9
Podregion częstochowski	19 227	10 559	54,9	1 793	3 942	9,2
Częstochowski	4 577	2 467	53,9	393	1 996	11,0
Kłobucki	2 915	1 555	53,3	283	1 184	9,5
Myszkowski	3 739	2 061	55,1	536	762	15,1
m. Częstochowa	7 996	4 476	56,0	581	0	7,2
Podregion gliwicki	13 154	8 577	65,2	794	520	7,0
Gliwicki	2 187	1 480	67,7	108	520	6,7
m. Gliwice	4 485	2 770	61,8	244	0	4,7
m. Zabrze	6 482	4 327	66,8	442	0	10,8
Podregion katowicki	17 148	10 724	62,5	1 398	0	4,8
m. Chorzów	3 939	2 440	61,9	245	0	9,7
m. Katowice	4 258	2 466	57,9	334	0	2,1
m. Mysłowice	2 312	1 573	68,0	140	0	7,8
m. Ruda Śląska	2 727	1 794	65,8	229	0	5,7
m. Siemianowice Śląskie	2 490	1 554	62,4	287	0	12,1
m. Świętochłowice	1 422	897	63,1	163	0	10,5
Podregion rybnicki	13 110	9 356	71,4	884	1 537	6,3
Raciborski	1 884	1 255	66,6	124	456	5,6
Rybnicki	1 031	751	72,8	84	368	6,8
Wodzisławski	3 472	2 399	69,1	200	713	7,7
m. Jastrzębie Zdrój	2 840	1 995	70,2	140	0	7,1
m. Rybnik	2 567	1 948	75,9	189	0	4,6
m. Żory	1 316	1 008	76,6	147	0	7,2
Podregion sosnowiecki	29 598	17 935	60,6	2 314	2 098	11,2
Będziński	6 288	3 852	61,3	601	798	13,0
Zawierciański	7 367	4 184	56,8	603	1 300	15,9
m. Dąbrowa Górnicza	5 326	3 272	61,4	352	0	9,1
m. Jaworzno	3 070	2 143	69,8	165	0	10,2
m. Sosnowiec	7 547	4 484	59,4	593	0	9,3
Podregion tyski	7 241	4 839	66,8	657	1 117	4,5
Mikołowski	2 646	1 775	67,1	179	180	7,5
Pszczynski	1 564	1 143	73,1	150	817	3,8
Bieruńsko-lędziński	970	619	63,8	87	120	4,0
m. Tychy	2 061	1 302	63,2	241	0	3,5

opracowanie: Ilona Antoniewicz